

ŠPERSKO
DVOJEZIČNO
ŠOLSKO
SREDIŠČE
ZA VZOR

str. 2

MESTO
MERIKE V
BOJNO

str. 5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. decembra 1994

Leto IV, št. 24

Utrinki z mednarodne konference

"VLADE ZA MANJŠINE V SREDNJI IN VZHODNI EVROPI"

Pred dnevi sta Urad za narodne in etnične manjšine pri Vladi Republike Madžarske in Svet Evrope organizirala v Budimpešti mednarodno konferenco z delovnim naslovom: "Vlade za manjšine v Srednji in Vzhodni Evropi".

Udeležilo se je 14 delegacij uradov oziroma drugih vladnih ali državnih organov, ki se ukvarjajo z manjšinsko problematiko, iz naslednjih držav: Albanije, Avstrije, Bolgarije, Češke, Hrvaške, Italije, Makedonije, Madžarske, Moldavije, Poljske, Romunije, Slovaške, Ukrajine in Slovenije. Sodelovali so tudi predstavniki Sveta Evrope in visokega komisiarata za narodne manjšine.

Udeleženci smo poročali in izmenjali izkušnje o treh tematskih sklopih: organiziranosti državnih organov za pomoč manjšinam, pravni ureditvi manjšinske zaščite ter organiziranosti manjšin v posameznih državah.

Državni organi v sodelujočih državah so večinoma organizirani v uradnih ali drugih posebnih vladnih službah (sveti, komisije), ki večinoma koordinirajo in usklajujejo različne aktivnosti za manjšine, deloma pa v resornih področnih ministrstvih in službah (šolstvo, kultura, zunanje zadeve, upravni organi ipd.).

V nekaterih državah ima-

jo take službe organizirane pri uradu predsednika republike ali pa celo posebnega ombudsmana za manjšinske pravice.

Raven manjšinskih pravic v posameznih državah je zelo različna. V veliki meri izhaja iz tradicije in različnih zgodovinskih okoliščin, tako da je zelo težko opraviti eksaktne primerjave. Očitno pa je skupna vsem državam težnja, da se manjšinska zaščita poglobi in oblikuje v skladu z veljavnimi mednarodnimi normami, čeprav pa bi bilo iluzorno pričakovati, da bomo dobili bolj ali manj identične in do kraja primerljive rešitve. Položaj v posameznih državah je namreč bistveno različen in komaj primerljiv. V primerjavi z

Ukrajino, ki ima med 52 milijoni prebivalcev 24 različnih manjšin, ki zajemajo 36 % prebivalstva, med njimi rusko manjšino z 12 milijoni pripadnikov in skupnosti z nekaj tisoč pripadniki, je položaj v Sloveniji z madžarsko in italijansko narodno skupnostjo in Romi naravnost idiličen. Prav zato so taka srečanja lahko še posebej zanimiva. Izmenjava informacij na tem področju lahko da marsikatero dragoceno pobudo za iskanje praktičnih rešitev.

Tudi organiziranost manjšin v posameznih državah je zelo različna, vendar bi lahko našli nekatere skupne značilnosti. Prva med njimi, ki izrazito izstopa, je zlasti prava eksplozija različnih manjšinskih

organizacij v tistih državah, kjer se položaj manjšin ureja šele v zadnjih letih. Očitno je, da se povsod srečujejo s problemom reprezentativnega predstavnštva manjšin in povezovanja najrazličnejših interesnih skupin, ki se oblikujejo med njimi. Prav zato je precejšnjo pozornost vzbudil naš model samoupravnih narodnih skupnosti in manjšinskega zastopstva na lokalni in državni ravni in madžarski model manjšinskih samouprav, ki imata skupno značilnost prav v tem, da povezujeta manjšino na podlagi neposredno izvoljenega predstavnštva.

Skoraj vsi predstavniki vzhodnoevropskih držav so poudarjali velike materialne obveznosti, ki jih

prinaša skrb za manjšine, in opozarjali, da predstavljajo glavno oviro pri uresničevanju njihovih ustavnih in zakonskih obveznosti - hudomušno bi lahko pristavili, da nekatere med njimi (Romunija ali Bolgarija npr.) sedaj poravnava tudi račune za pretekle čase nepriznavanja manjšin.

Konferenca je tudi potrdila, da je Republika Slovenija s svojo manjšinsko politiko na vrhu evropskih manjšinskih stanardov, pa tudi na Madžarskem se odnos do manjšin izboljšuje.

Udeležence konference je kljub nekaterim drugim mednarodnim srečanjem sprejel in pozdravil tudi predsednik Republike Madžarske gospod Árpád Göncz. Predstavnike Urada za narodnosti iz Slovenije pa je na daljši pogovor sprejel državni sekretar Csaba Tabajdi s svojimi sodelavci. Ugodno smo ocenili manjšinsko politiko v obeh državah, odkrite in dobre stike med obema Uradoma za manjšine in se dogovorili, da bo prva seja mešane madžarsko-slovenske komisije o skrbi za obe manjšini - slovensko na Madžarskem in madžarsko v Sloveniji v Ljubljani v mesecu februarju 1995. leta.

Geza Bačić

ŠPETRSKO DVOJEZIČNO ŠOLSKO SREDIŠČE ZA VZOR

"Naj živi večjezičnost, naj živi dvojezičnost!" To so besede, ki jih je izrekel prof. Renzo Titone z rimske univerze La sapienza ob koncu svojega uvodnega referata na tridnevem mednarodnem posvetovanju Otroški govor in manjšine v Špetru v Italiji. Prof. Titone je na podlagi tridesetletnih raziskovalnih izkušenj začrtal zelo jasno sliko o dvojezičnosti pri otrocih in o razvoju, ki ga dvojezično dojemanje omogoča. Poudaril je, da so otrokovi možgani zelo prožni, otrok se lahko nauči prav vsega. Na jezikovnem področju tudi do tri ali štiri jezike. Učenje pa mora biti osredotočeno predvsem na zelo zgodnjo dobó, od nič do starih, petih let. Seveda na način, ki je za otroka edino dojemljiv: z igro. Torej zgodnja dvojezičnost predstavlja za otroka dobro startno podlago za njegovo vključevanje v družbo.

Te pomembne ugotovitve že deset let udejanja špetersko dvojezično šolsko središče, ki smo ga imeli priložnost obiskati; ravnateljica Živa Grudnova nas je seznanila z bogato, pestro in učinkovito dejavnostjo dvojezičnega otroškega vrtca in

osnovne šole.

Pred štirinajstimi leti so predstavniki slovenske narodnostne skupnosti v Videmski pokrajini ustanovili Zavod za slovensko izobraževanje, s sedežem v Čedadu. Zavod si je kot glavno nalogo zadal organiziranje dvojezičnega osnovnošolskega izobraževanja. Cilj takega izobraževanja je ohranjanje jezikovne in kulturne identitete pri mladem rodu, ob tem pa vračanje ponosa in dostojanstva nepriznani slovenski skupnosti. Zavod pa organizira tudi tečaje slovenščine za otroke, in to med šolskim letom v popoldanskih urah ter med počitnicami, ukvarja pa se še z vrsto drugih dejavnosti.

V Špetru je torej pred desetimi leti začelo delovati slovensko šolsko središče, otroški vrtec in dvojezična osnovna šola. Začetki so bili skromni: vsega 5 otrok je obiskovalo 1. razred. V letošnjem šolskem letu obiskuje vrtec 49 otrok, osnovno šolo, 1.-5. razred pa 56 otrok iz Špetra in okoliških krajev.

V otroškem vrtcu potekajo didaktične dejavnosti od ponedeljka do petka, od 8. do 16. ure. Vodijo jih vzgojiteljice, ki jim je slovensko narečje mate-

rinščina, izšolale pa so se na italijanskem učiteljsku oziroma vzgojiteljski šoli. Svojo jezikovno izobrazbo so dopolnile z intenzivnim tečajem slovenščine in hospitacijami v Sloveniji, občasno pa obiskujejo izpopolnjevalne tečaje in seminarje. V eni skupini sta dve vzgojiteljici, ki se tedensko izmenjujeta pri jutranjem in popoldanskem delu, sredi dneva delata štiri ure obe skupaj. Ena vzgojiteljica vodi vse dejavnosti v italijanskem jeziku, druga v slovenskem. Tako imajo otroci trdno oporo pri izbiri jezikovnega koda. V okviru prostih dejavnosti, pri stikih s širšim okoljem in z družinami pa prihaja dovolj močno do izraza tudi domače narečje, ki ga uporabljata obe vzgojiteljici.

Osnovnošolski model je, glede na rabo jezika oz. obeh jezikov - slovenskega in italijanskega, enak kot v vrtcu. Dejavnost se odvija v okviru 35 tedenskih ur: 4 ure zjutraj in 3 ure popoldan, poleg tega 1 ura odmora za kosilo, sobote so proste. Pouk v enem in drugem jeziku se izmenično odvija v jutranjih in popoldanskih urah, in sicer vedno po modelu ena oseba - en jezik, v skladu z

novimi učnimi programi za osnovne šole pa si učitelji delijo tudi predmetna področja. Med opoldanskim odmorom so prisotni vsi učitelji. Tudi za učitelje osnovne šole je slovenščina materni jezik, študirali so večinoma na špeterskem učiteljsku in se izpopolnjevali v znanju slovenskega jezika, nekateri pa so dokončali slovensko učiteljske. Slovensko šolsko središče se je letos preselilo v nove, moderno opremljene prostore adaptirane bivše poklicne šole, ki so jih uredili pretežno s finančno pomočjo matične države, Republike Slovenije.

Učitelji špeterske dvojezične šole so pri svojem delu izredno prizadevni: za potrebe pouka sami pripravljajo različna didaktična gradiva, učne liste in skripta, zlasti za pouk zgodovine, zemljepisa in naravoslovja; razen tega se redno udeležujejo tečajev in seminarjev, ki so namenjeni učiteljem državnih šol; veliko pozornosti pa posvečajo izpopolnjevanju v znanju slovenskega jezika in tvorno sodelujejo s starši; le-ti so z delom dvojezičnega šolskega središča nadvse zadovoljni.

Prisotnost slovenskega

šolskega središča, edine tovrstne dejavnosti v Videmski pokrajini, je že trdo zasidrana v beneškoslovensko stvarnost; tudi številčno predstavlja eno največjih šol na tem območju. Na nižji srednji šoli (po končanem 5. razredu) pa učenci nimajo možnosti obiskovanja pouka slovenščine, zato se organizirajo privatni tečaji. Deželne in krajevne oblasti z zanimanjem gledajo na dejavnost slovenskega šolskega središča, saj so njihovi predstavniki redno prisotni na vseh prireditvah. Prav tako pa so pozitivni dokaj pogosti obiski strokovnjakov s šolskega in jezikoslovnega področja.

Taka je zgodba o uspehu dvojezičnega šolskega središča v Špetru v Beneški Sloveniji; v slovenskem Porabju bi se iz nje lahko marsikaj naučili. Slovenci v Videmski pokrajini so nepriznana manjšinska skupnost, brez vsakršne državne zakonske zaščite, soočena s težkim demografskim, socialnim in ekonomskim položajem; kljub temu in vsem oviram navkljub želijo ostati Slovenci, ne pustijo se potujčiti...

Valerija Perger

O TEČAJU SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA V BUDIMPEŠTI

Pred poldrugim letom me je tajnica Društva Slovencev v Budimpešti Irena Pavlič na pobudo članice Marije Bajzek-Lukács povabila, da bi za člane društva vodil tečaj slovenskega knjižnega jezika. Povabilu sem se z veseljem odzval. Prvega srečanja se je udeležilo šest članov, med katerimi je bilo trem porabsko narečje materni jezik, trije pa niso govorili niti porabskega narečja niti knjižne slovenščine. Po premisleku sem se odločil, da si bom na tečaju pomagali z učbenikom Učimo se slovenščino Martine Križaj-Ortar, ker je

to sodoben učbenik, namenjen učencem, ki po poklicu niso jezikoslovci. Zmenili smo se, da bo tečaj potekal enkrat tedensko v prostorih Društva v ulici Nagymező. Pred začetkom smo morali kupiti osnovni pripomoček, brez katerega je jezikovni pouk le težko izvedljiv: tablo. Po začetnih težavah je to gospe Pavličevi uspelo in s poukom smo lahko začeli.

Število učencev se je ves čas spreminjalo: prihajali so in odhajali; prihajali zaradi želje po obvladovanju knjižne slovenščine, odhajali pa nekateri iz zaseb-

nih (rojstvo vnučkov, priprave na poroko, močna zaljubljenost), drugi iz službenih (dodatno izobraževanje, nadurno delo pozno v noč) vzrokov, večina teh, ki so odšli, pa obljublja svojo vrnitev, ko bodo zvezde njihovemu učenju knjižne slovenščine bolj naklonjene. Od samega začetka do današnjega dne na tečaju vztrajajo tri osebe: gospod Ferenc Nemet, njegova hči Erika (ki se kot diplomirana rusistka najhitreje uči) in sin Gábor, ki se je poletil po zaslugi gospe Irene Pavlič udeležil seminarja slovenskega jezika,

literature in kulture v Ljubljani. Skupaj z učenci se je spreminjalo tudi prizorišče tečaja: v trenutku, ko so ostali v skupini samo še Nemethovi, smo se preselili v njihovo dnevno sobo, ker študent Gábor ob popoldnevih ni utegnil hoditi na tečaj, dopoldne pa so bili prostori društva zasedeni.

Zdaj se tečaja poleg Nemethovih udeležujeta še gospe Janja Horvat in Jolán Cuk-Szatmári, poteka pa spet v prostorih društva. Upam, da se nam bo pridružil še kdo. Vabljeni!

Mladen Pavičić

Spremljajte
televizijsko
oddajo

**SLOVENSKI
UTRINKI**

vsako drugo
soboto ob 9.40

na
2. programu
madžarske
televizije

Naslednja
oddaja bo
3. decembra
1994

ZNAMENJE

Preden bo Bog kaznoval grešnike, se bo vrstilo 12 znamenj, iz katerih se bo izvedelo, da se približuje čas božje kazni:

Prvle, kak té czajt pride, sze lüsztví 12 známenje dá:

Prvo znaménye bode, gda lüdjé po szvétkai velko delo do oprávlali.

Drugo znaménye bode, da do sze mládi lüdjé od 13. do 15. leit fküp zsenili in preczi pa rázno pitati dáli, de eden i drügi nezádovolen.

Trétjo znaménye bode, gda vu országi fszáke felé déla i mestrije naprei prido, stera z véksim tálom lüczki lüdjé vu ország prineszého.

Strto znaménye bode, gda krave i druge dománye sztvári malo haszka dájo, téda de lüsztvó comparnije kricsalo.

Péto znaménye bode, da lüdjé Bogá pozablivi bodejo, tak da do vecs lázsi, kak isztino lübili. Szrcé de vecs pénezom i szvéckomi bogásztvi, kak pa Goszpodnomi Bogi povernoti.

Sészto znaménye bode, da Hizse imánye vise nyihove vrednoszti sacajo i odávali bode.

Szedmo znaménye bode, da lüdjé doszta száda i goricz szprávijo. Csüdna püstya i meszta gori szkopajo i zrogéjo i zs nyi mezeve napravijo, dönok de nyim krüh Drági.

Oszmo znaménye bode, gda vu pénazaj edno zmesánye bode, dugo czajta tarpélo bode i eske csüdna velka dácsa i porcze plac süvali bodejo.

Devéto znaménye bode, da eden krátek fasenek bode, kak ga je zsé dugo czajta nej bilou, tak da do lüdjé vu grdoj pijánoszti f poszti lármo i veszelje drzsáli bodejo.

Deseto znaménye bode, da mo szneg mészto szená notri vozili vu czajti krme ravnánye doszta sznegá szpadne.

Edenaiszto znaménye bode, da Boug sáske (kobilice) posle, steri od zacsétka léta bodejo i do konczá léta bodeji i oni doszta kvára napravijo.

Dvánájszto znaménye bode, da vu országa na ednom breigi sze drevje poszene i merjé, potom na szkori veliki glád nasztáne.

Té dvánájszet znaménye bodejo od Bogá lüsztví zagvüsno dáne. Za toga volo, naj bi lüsztvó szvoj gresen zsítek szpoznalo ino sze dönok ne pobogsa. Záto pride na nyé dosztá nevol od vszeh kraja té nevole bodejo tak velike, kak szo eske nej bilé. Kak dugo szveit sztoji, tak de Boug czeili szveit za grehe lüdi kastigo. Steri ete zsaloszen czajt dozsiévjo, vsze za isztino szpoznájo, ka vu eti Knjigaj popiszáno sze nájde. Preminocse odide i preminé."

Marija Kozar

TEKERGÖ POMENI POTEPUH

Res je, živim se (lahko) marsikaj pripeti, in če nas okradejo (oropajo) je to nekaj, kar je v sodobnem svetu čisto "normalno" dejanje.

"Pozna se, da na Madžarskem ni več socializma in da ne gradijo poti v komunizem, marveč uživajo vse pridobitve kapitalizma. Sem sodijo kraje, ropi, bombni napadi; pa reveži in brezdomci, ki prespijo ob tekočih stopnicah podzemne železnice," sem dejal v svojem kramljanju na valu 202 radia Slovenija. Toda naj grem po vrsti in začnem pri restavraciji Tekergö ali Potepuh (v nekoliko svobodnejšem prevodu).

Pot v Budimpešto, ena številnih v tem letu, se je vlekla kot jara kača. Nobenih vznemirljivih vesti z radia, znana glasba in celo megla, da sem "izobesil" oči na pečlje, če sem se hotel peljati varno. Kako pa je z varnostjo na madžarskih cestah (pa ne samo madžarskih), je znano vsem, ki vsaj malo spremljajo črno kroniko, še bolj pa nam, ki se skoraj vsak dan vozimo po sicer dobrih cestah, a med obupno povprečnimi (slabimi) vozniški.

Kot rečeno, se zaustavim pred restavracijo Potepuh, v kateri sem že nekajkrat okusno jedel. Avto pustim domala pred vhodom, ob drugih vozilih, in si poiščem mizo, od katere sem imel lep pogled na jezero Velence (kamor so nekoč madžarski politiki vabili na dopust svoje slovenske kolege), izberem jed in počakam na kosilo. Vmes me je imelo, da bi stopil v avto po časopis in si krajšal čakanje

na kosilo, vendar me je drugi glas zaustavil, pa tudi postregli so mi zelo hitro.

Z neko neopredeljivo (zlo?) slutnjo sem šel proti avtomobilu. Počasneje kot običajno. Z vodjo slovenske skupine na pripravljalnem sestanku Konference o evropski varnosti in sodelovanju, slovenskim veleposlanikom Ferencem Hajósem sem bil dogovorjen šele ob osemnajstih v Novotelu, zato se mi ni mudilo.

Toda grobo razočaranje: iz avtomobila (bil je zaklenjen pred krajo in po njej) so mi pobrali tri kovčke oziroma torbe. Ob osebnih predmetih je bilo kar precej "tehnike" (tudi magnetofon radia Maribor, s katerim sem pet let pripravljaj pogovore za narodnostno oddajo Sotočje) in dokumente. Po grobi oceni (zapisana je tudi v policijskem zapisniku) so mi "pobrali" 200 tisoč forintov in nekatere nenadomestljive materiale. Čisto naključje, da nisem vzel še prenosnega računalnika, da bi bila škoda še nekajkrat večja.

Policiistom se ni mudilo, prišli so čez tričetrt ure, me spraševali, fotografirali, ugotavljali, kako hitro je mogoče odpreti avtomobile s sredinsko ključavnico in podobno. Po tem, ko sem jim vse vsaj trikrat pojasnil, so me povabili v policijsko postajo, kjer so mi natipkali uradni zapisnik. V njem je vse lepo zapisano, pri tem pa bo tudi ostalo. Res pa je, da imam zdaj tudi policijsko potrdilo o znanju madžarskega jezika: zapisali so, da prevajalec ni bil potreben, ker stranka govori madžarski jezik.

Očitno je, da se vse vrste kriminala na Madžarskem razvijajo hitreje kot uspeva

policiji najti varovalne ukrepe. Več ali manj so zna ne kraje osebnih avtomobilov boljših znamk, vlomi v stanovanja in seveda trije bombni "atentati", ki so povzročili mnogo škode, storilcev pa še niso odkrili. Nekje sem slišal podatek, da vsak dan samo v Budimpešti ukradejo okoli 40 osebnih avtomobilov (mercedes, BMW, audi, golf, so najbolj izpostavljenе znamke). Ko sem ta podatek omenil policistu, ki sem ga peljal na policijsko postajo, mi je odgovoril, da gre za še večjo številko, ki pa mi je ne more povedati.

Nasvet, kako ravnati, je sila preprost: avtomobil v hotelsko garažo (tudi alarmi so premalo), prtljago pa v hotelsko sobo ali blagajno, če gre za denar ali druge dražje predmete.

V vsaki nesreči je nekaj humorja. Po povratku iz Budimpešte me niso spraševali, kako je bilo na srečanju guvernerjev, dr. Arharja in dr. Avramoviča, niti o drugih zadevah, o katerih sem poročal, ampak so si vsi zapomnili, da sem bil oropan. Je že tako v človekovi naravi: tudi, ko sem pred nedavnim poročal s kongresa Hornovih socialistov, me niso spraševali o vsebini kongresa, marveč o zadnjem stavku v enem izmed poročil, ko sem dejal, da je za peto obletnico ustanovitve te stranke zapadlo petnajst centimetrov snega. Pa tudi v že omenjenem prispevku na valu 202 sem o kraji govoril minuto, vsaj devet minut pa o marsičem, kar se je tiste dni dogajalo v Budimpešti, pa nikogar niso zanimale niti zanimivosti niti politika, marveč "moj rop".

eR

OD SLOVENIJE...

VOLITVE PRED VRATI

Tako kot na Madžarskem so tudi v Sloveniji v teku priprave na lokalne volitve. Že čez nekaj dni, 4. decembra, se bodo volilci odločali o novih županih in članih občinskih svetov. Po novem naj bi imeli v Sloveniji 147 občin, kar je skoraj trikrat več kot doslej.

PRIDRUŽENO ČLANSTVO

Slovenija je bila na zasedanju Severnoatlantske skupščine v Washingtonu sprejeta v pridruženo članstvo te organizacije, v okviru katere delujejo parlamentari države članice Nata. Na zasedanju so posebej poudarili, da je Slovenija prva od bivših jugoslovanskih republik, ki je bila sprejeta v Severnoatlantsko skupščino.

EURECA '94

Slovenski inovatorji so na 43. svetovni razstavi izumov in inovacij Eureka '94 v Bruslju prejeli 5 zlatih, 4 srebrne in 11 bronastih medalj. Dva slovenska inovatorja sta dobila tudi posebni zlati medalji valonskega ministrstva za gospodarstvo.

O VARSTVU MANJŠIN

V Poštarskem domu na Pohorju se je na dvodnevni konferenci zbralo 50 strokovnjakov iz vse Evrope. Mednarodno konferenco o varstvu manjšin v sedanjih evropskih razmerah je organiziral Evropski center za etnične, regionalne in sociološke študije Univerze v Mariboru, pokrovitelj pa je bil tudi Svet Evrope. Na konferenci so predstavili tudi komparativno študijo Demokratizacija v Centralno-vzhodni Evropi in njeni učinki na medetnične odnose.

MOJI SPOMINI

SKUROK VSE SESTRE SMO SE SREČALE

1972. leta, v djeseni, so moj oča že tak batežni bili, ka so več nej mogli iz postale. Tak je trbelo krmiti pa čistiti kak malo dejte. Litjite je tak kazalo, kak če bi njina pamet bola čista bila, kak po tistem, gda je boži bič vdaro. Njino zelenje je bilau, aj bi svojo deco eštje gnauk leko vidli, aj bi kaulek njine postale stali. Steli so od nas slobaud vzeti. Pa tak se je zgodilo. Sestre smo tau zelenje edna drugoj na znanje dale. Oktobra so vse domau prišle z Merke pa z Nenškoga tō. Samo šesta, najmlajša, je nej mogla eštje gnauk priti, ka je ona tisto leto vleta že bila doma. Gda je tanazaj šla, je pravla: "Oča, zbogom ostanite! Dja tak čütim, ka sa miva v etom žitki več ne srečava. Dja mo Boga molila za vas." Tau je očino zelenje bilau. Gda so betežni bili, so vsigdar pravli: "Molita, moja deca, molita!"

1972. leta je nas odprvin vküp bilau 5 mlajšov nagnauk. Drugarोजना je po 36 lejt odprvin domau prišla z Merke. Dja sam eštje ranč nej na svejta bila, gda je odišla. Tau je bilau najno prvo srečanje. Veseldje je bilau, ka smo vsi tak lepau vtjüppišli. Oča so se jako pomirili. Njina najprva unoka (vnukinja) je tō prišla z Merke pogledat stare stariše. Sestre so tri tjedne doma ostale, te smo se mogli pa vsi razlaučiti pa vsikši svoj žitek tadala živeti. Oča so skurok edno leto nej mogli s postale. Vodné so mati z njimi bili, vnoči sva se pa s sestrov menjavale. Tistoga ipa je ništje nikoga nej dau tapelati v špitale, vsikši je s svojim trpo do konca. 1973. leta 29. avgustuša so oča svojo dišo nazaj dali svojomi stvoriteli. 82 lejt so živeli. 2. septembra smo je po krščanskoj navadi pokopali.

Sest tjednov po tistom je sestré sin, stera je doma v vesi bila, odskočo v Av-

strijo. On je vsigdar želo, ka de v Merko išo. Samo 18 lejt star je bijo. Svojo šaulo je spuno, se je vōnavčo za mehanika. Svejt je sto videti. Šestorojena sestra ga je tavō spravila v Merko. Tri lejta je tam bijo, po tistom pa domau prišo.

Te je že vido, da je po svejti tō nej vse zlat, ka se svejti. Na Vogrskom je išo za sodaka. Oženo se je pa se ma je rodila edna deklična. Dapa njegva krv ma je pa nej mer nala. Povrgo je držino pa je oddrugim odišo na črno v Avstrijo. Sestra se je za njim pelala pa se ma je molila, naj dé nazaj, dapa nej poslušō. Sestra je telko djaukala, ka sam se bojala, ka se ji nika zgodi. Ena mati mora s svojo deco dosta vōprestat. Kak pravijo, dokeč je dejte málo, samo materne prsi klači, gda ga pa gorzrani, te njej pa v srce segne pa srce klači.

1974. leta se je oženila moja starejša (h)či. Je eštje trno mlada bila, eštje ranč gimnazijo nej končala. Dapa kak je mladina, nej poslušala, nej baugala. Noseča je gratala, pa sta se mogla ženiti. Dja sam samo 36 lejt stara bila, gda sam že babica gratala.

1977. leta so moja mati fejt betežni gratali. Tak smo mislili, ka njim nede pomaganja. Mejsec dni so v sanatoriuma bili, dapa nej njim je baukše gratalo. En den pred svetim dnevom smo je domau pripelali. So duhovnika želeti, so svestva gorzveli. Cejlo zimau so betežni bili.

Drugo leto majuša je šesta sestra domau prišla z Merke. Kak če bi se boža čüda zgodila, mati so den do dneva trši grativali. Za šest tjednov, dokeč je sestra tanazaj šla, so ozdravili. Po tistom so eštje šest lejt živeli.

1979. leta je mrla v Merki (h)či najstarejše sestre. Dva mejseca po tistim je moja sestra, stera je doma v vesi, šla z možaum v Merko na gledanje. Njenoga moža sestré sin se je ženo, bila sta pozvana na gostiivanje v Betlehem. Po tistom sta šla v Chichago pa v Michigan tō. Gor sta ziskala cejlo familijo. Rod tisti stricov pa tatic, steri so na nauvi kraj odšli eštje pred prvo bojnov.

1980. leta je pa prišla edna žalost. Mrli so oča mojga moža. Že edno leto so nej tak zdravi bili, kak bi mogli, dapa tau smo nej mislili, ka de je strašna smrt tak pokosila. Tisti den so krmo vozili. Oča so domau šli, ka s kaulami za njimi pridejo. Gda je očo nej bilau, je moj mauž domau leto pa je najšo. Na kaulaj so sejdli, ciigle so v rokaj držali. Te so že mrtvi bili. Takši velki infarkt so dobili, ka je nej bilau pomauči.

1982. leta so moža mati v Merko šli na gledanje. Sin, steri je 56. leta odišo, njim je paut plačo. Dva mejseca so tam bili. Doma smo te maro že odali, samo konja smo zdržali. Dapa v djeseni smo konja tō odali. Mati so te že 73 lejt stari bili, miva z možaum

sva delat ojdla pa sva se bodjala, ka njim konj kaj naredi. Eštje tisto leto sva z mužaum, z zetom pa z mlajšo čerjauv šli na gledanje na Nenško k moji tretji sestri. Dosta lejpoga smo vidli, bili smo v Drezdi, v Weimari, žalostni Buchenwald smo si tō poglednili.

Gda smo z Nenškoga domau prišli, so pá obežali moja mati. Od septembra do majuša so betežni bili. 8. majuša so bili 88 lejt stari, 30. majuša so pa mrli. Slednjo nauč sam dja bila z njimi. Strašne težave so meli, vsigdar so Marijo zvali na pomauč. Mam vüpanje, ka je gospaudni Baug smileni bijo njinoj diši.

Na drugo leto se je strašna stvar zgodila v naši držini. Mauž starejše (h)čeri si je žitek vzejo. 32 lejt star je bijo, (h)či pa 26, gda je sama ostala z dvōmi mlajši. Naš žitek je tō fejt vtrgnila ta smrt. Dapa žitek dé tadala, vnuki so gorazrasli, mi smo pa stari gratali.

Telko dobrote sva mejla z možaum, ka sva 1986. leta 5 tjednov bila v Merki na gledanji. Vsikšoga z naše familije smo poiskali.

6 lejt po tistim je mrla najstarejša sestra. Gda smo v Merki bili, mi je pravla: "Ti pokažem mesto, kama me pokopajo." Tau me pomiri, ka vejim, da si počivla pauleg svojoga moža pa (h)čeri.

1994. Tau leto so mrli moja tašča (anyós), tak naša familija vse menkša grativla. Izmed sester nas že samo pet živé. Najstarejša pa najmenkša v Merki, tretja na Nenškon, mivedvej pa v domanjoj vesi.

Vse tau sam napisala samo za tauga volo, ka aj se naši mlajši tō spominjajo, kama segajo njine korenine, pa aj nas tō ne pozabijo.

KONEC
-ES-

MESTO MERIKE V BOJNO

Leko, ka bi Janoš Čuk, pd. Šafarin Djani z Gorenjoga Sinika gnes bogati merkanarski človek bili, če bi nej bojna kuj prišla... Pa če bi zavec nej kratki rep emo.

"Majuša sam staupo v 79. leto. V Meriki sam biuu rojeni 15-oga leta. Namé so domau pripelali, gda sam 6 lejt biuu star. Stariške so štirikrat šli v Meriko pa nazaj. Sausadge so penaze tü dojavagali: 25 kil papérmasti tolárov so prinesli! So steli krčmau meti, ge so zdaj Grajkarni doma. Te je gorstaupo Šerfec s Füzeša, vej že mrau, pa je biroviija v Györi tak osaudila, ka je un daubo engedelj (dovoljenje), nej moj oča, ka je Šerfec biuu spazérani, moj oča pa je emo zdrave kotrige... Mati so tö v Meriki delali, tak ka penazge so bili. Depa te so nji nabiksali. Li so jim gučali, ka naj tolare gorminijo, ka prej tolari buknejo. Moj oča nauri pa táišo pa gorméno. Pau pénas vrag počejso! Tau je bilau 25-oga, 26-oga leta. Merkanarski tolar pa eške gnesden nej bukno!...

Kak pravim, ge sam se tö vanej naraudo, ovak sam ranč nej znau gučati, kak engliški. Gda sam domau prišo, sam samo kazo. Zdj sam pa že vse pozabo. Vej nemški vej, ka sam 10 lejt na Nemškom slüžo.

Tü, na Gorenjom Siniki, sam te tadale gorraso - oča pa mati so za eno leto pá tanazaj šli -, pa sam se te, kak legén trnok viipo, ka prej namé nedo zvali k sodakom. Te so me oča steli v Meriko spraviti, ka sam prej že veliki pa leko delam. Jaaa, depa, nič tau! So tü na Vogrskom tak pravili, ka naj sodaka vözoslüžim pa te leko dém, kam škem! Gda sam sodake eške ranč nej dojzoslüžo, te so pa eške pošto dojzapri! Nej v Meriko titi!? Pošta nej üšla v Meriko. Bojna bila pa vse. Takšo formo sam te tü austo.

Ge sam biuu sodak 39-oga pa 40-oga leta. Djenau 28 mejsecov so me matrali. Normalno je dve leti bilau, depa sam mogo 4 mejsece gorslüžiti. V Soproni sam biuu, v Kermedini, v Somboteli, gnauk so me tität ličili, gnauk tamta.

Sledik sam te v Ruskom tö biuu. V Segedi sam grato

mo pa zdaj gnauk vino piuu! Sam pravo krčmaro-

Janoš Čuk, pd. Šafarin Djani

zgrableni. Tam so me nej pistili 6 mejsecov. Te sam pa nikši kümravi biuu, pa šantavi... No te so pa naslednje pistili 1500 lüdi, nej nagnauk, liki en keden, ka je cug nej mogo gorzeti. Pa te sam se od Segeda es do Varaša pelo 8 gni. Te,

ši, naj mi dvejej vina da. Gda mi je vöda, sam ga pito: pa kelko košta? Jaaa, je pravo: 2000 pengonov. Ej, mojtibaug, sam zaman pune žepke penaz emo, komaj sam vöplačo tisto vino.

Te sledik vidim, ka žen-

Gda smo eške mladi bili

gda smo prišli v Pešt, tam nas je te čakó Rdeči križ, pa so vsakšoma dveje grüški pa šalico teja dali. Po enom smo mogli votiti. Depa vsakši mogo vzeti... Rusi so pükše v nas držali. Ge sam pa telko penaz emo, ka tam, gda sam v varaši vöprišo, sam si brodo, zdaj tak Gorenji Sinik doj küpim! Te sledik v Pešti vödém, pa si pravim: ge

ske s punimi förtoki penazi odijo! Gnes je nika 500 pengonov koštalo, zranje že 3-4 gezaro. Strašna inflacija bila... Te sledik Ciferski Djoži kuj prišo, lluške brat - ge sam emo zmožani sodački gvant, ovak sam obrit biuu pa vse -, pa te pravo: ti si nej Šafarin? Ti si pa Cifer! Un je teuce pa svinsko mesau tagor šverco. Ti, mi je pravo, če maš

krü, ge mam dobre dobre klobase! Dva ruda je emo, ka je un redo, včasi enoga sé dau... Dje, dragi prijateu, ge mam krü, depa samo ruskoga, takšoga štirikiklakoga. Tau maš!

Sledik te eške nin liter vina spravo. Sva pila, vej sam se ge trnok nej poküso piti, ka sam trno slab biuu. Večer sva te šla na cug. Un dosta pakline emo, pa je nakraj doj seu, ka do se prej njega Rusi bole bodjali. Sé pa ta so ojdli, de pa nas zato niške nej bantivo. Lepau sva se pripelala do Sombotela pa tévrag je vözdelo z menov! Un prej tavó dé, gnauk mi je samo odsoko...

Depa srečo sam emo, ka sam srečo enoga človeka, šteri me je na nauč k sebi pazvo, ka je vnoči cug nej üšo. Me je pito: otek ste? Z Gorenjoga Sinika. Rejsan? Ge sam pa z Boreča! Tak sam te dobro gesti, piti daubo pa me je drugi den eške na cug sprevodo.

Gda sam v Monošter prišo, te sam se stavo pri krčmej Šabadli. Tam biuu en lapec, biuu je Sloven, pa sam ga te pito: kak kaj? Dje prej, nas so vse vküp zbili Rusi (Šabadlini podje so njilaške bili). Gda sam ga pito, če má kakšo gesti, je pravo, ka nikanej. Sam nema nikšo gesti nej, samo piti. No ja, te sam vzöu svojo palco - ka sa samo s palcov leko odo, ka sam šantivo -, pa sam se napauto prauti Slovenski vesi. Srečo sam dveje ženski. Ena baba mi je ponujala en šticli segnjenoga mlejka. Sam pravo: ge tau nemo djo! Tau sam ge bogim, ka mi črvau razboli. Pa mi je te baba sküjala paprikaš krumpline. Dobri so bili, liki mesau niks! Nej mesau pa nej klobase. No pa te Mijaukin Ferdi pelo s konjom pošto v Varaš, pa gda nazaj üšo, sam se z njim domau pelo. V Sakalauvci sam srečo Brejznjega, šteri tü djajca kipüvo pa vse. Te pravo: ge ti zdaj nika nemam dati, eti maš 12 djajec, tau maš pa ta dej! Tak sam te s tau svojo erbo domau prišo... S temi djajcami sam tö nej mogo Gorenji Sinik doj küpiti."

Dojzamerko: Fr. M.

... DO MADŽARSKE

VOLITVE '94

22. novembra je potekel rok kandidiranja za občinske in manjšinske volitve. Po podatkih lokalnih volilnih komisij je bilo kandidiranje v Porabju vsepovsod uspešno. V Monoštru sta dva kandidata za župana in 37 za člane samouprave. V tem mestu se bo volilo 13-člansko telo. Volilci bodo volili tudi dve manjšinski listi. Tako na slovenski kot na nemški listi je 6-6 kandidatov. Po zakonskem predpisu bosta manjšinski samoupravi petčlanski.

Tri kandidate za župana imajo v Sakalovcih in Števanovcih, dva v Andovcih. V ostalih porabskih vaseh - na Gornjem Seniku, na Dolnjem Seniku ter na Verici-Ritkarovcih - želi postati župan le en kandidat. Kar se tiče manjšinskih list, je situacija zanimiva na Dolnjem Seniku, kjer bodo volili tudi 3-3 člansko slovensko in nemško manjšinsko listo.

PODRAŽITEV ENERGIJE

Državni urad za energotiko pripravlja načrt za podražitev energije. Električno energijo naj bi podražili za 75 odstotkov, plin pa za 78 odstotkov.

FINANSIRANJE MANJŠIN

Na pobudo Okroglice miže manjšin sta Urad ministrskega predsednika in Urad za narodne in etnične manjšine sklicala koordinacijski pogovor o finansiranju manjšin. Z ustanovitvijo Državnih manjšinskih samouprav naj bi se spremenil tudi sistem manjšinskega finansiranja. Vlada načrtuje v ta namen ustanovitev ti. javnega sklada.

ŠTO SVOJ ROD ZATAJI, ZATAJI SVOJE STARIŠE!

Gda sam tau lepo vadlvanje čula od Ilone Dolgoš iz Rábagyarmata, mi je nika aktualno prišlo na misli. Zdaj, gda se pripravljamo na lokalne volitve, je oprvin mogoče voliti manjšinske samouprave. Zdaj, gda se pripravljajo ljudje na té volitve, so nistarni sploj pozableni. Istina, ka je tau leko od toga tū, ka je ministrski predsednik prejšnje vlade tak povedo, vsakši je takše narodnosti, kak sam ške. Ge ne vejn, dapa po mojem je tau nej tak. Ge tak mislim, ka je bola pravično, če ne pozabimo naših korenin. Žau, tau dosta lūdi mejša. Glasijo se za člana nemške samouprave takši, steri so pravi Slovenci po roda. Nemški pa pošteno ranč ne znajo gučati. Tau je pa, mislim zatok, ka je gnesdén mo-

1954. leta. Pet lejt sam delala v Sakalauvci. Sploj sam rada bila med tistimi lūdami. Tam sam se sploj dobro navčila slovenski, pa sam od tistogamau nej vcejlak pozabila. Ponosna sem na tau, da sam Slovenka, da dosta znam v maternom jeziki.

V Sakalauvci sam se zdržavala v arandi pri držini Merkli Jožefa. Vert so dobro znali vogrski, liki Tini mati bole slabo. Etak sva se müve edna od drūge včile. V tauj vesi sam spoznala svoj narod, svojo lūstvo. Po mojom je slovenski človek kulturen, prijazen, dober delavec, dober državljan. Tau sam vse slišala v Sakalauvci. Tam sam nej mejla velke probleme z lūdami. Ge sam lūstvo rada mejla, oni pa namé. Gnesden si poštenje damo pa se strašno veselimo

prpravile deco tak iz mater-noga jezika, kak iz drūgi pred-metov, da bi se leko tadale včili. Vse več inteligence trbej Porabji, takše, ki po šolaj pridejo nazaj pa do na pomauč toj maloj manjšini."

Zdaj pa oberneva temo. Rada bi te spitavala od lokalni volitvaj. Kak dober strokovnjak, ka ti misliš od narodnostnoga zakona, od manjšinski samouprav?

"Vse, ka sam leko v časopisaj prštejla, v radiona v televiziji čula, sam si zapaumnila. Pa itak. Kakoli pravijo, ka je te narodnostni zakon v Evropi najmodernejši, po mojom je tū pa tam nej za manjšino, leko povejm, ka raj prauto njé. Kak Vogrin pravi: "raztalaj je pa kralūj nad niji-mi". Če pa tadala demo v té male porabske slovenske vasnice, tūj je pa tau sploj istina. Povejmo na Gorenjom Seniki sto je manjšina? Mislim, Madžari. No, tau ne razmejn."

Po tvojom mišljenji kak bi tau najbaukše bilau?

"Po mojom mišljenji - trdim, ge si tak premišlavam po dugi praksi - je cejlak zanikoj narodnostne samouprave tū voliti zatok, ka bi v rednoj vaškoj samoupravi svoje zadeve leko zastopali naši slovenski ali nemški ali kakšikoli lūdjé, steri do tak ali tak člani samouprave. Pa tam živijo kak manjšina. Etak pa nejsam nevoščena nej žūpanom pa notarošom naprej delati. Tau bi se nej smelo zgoditi. Istina, ka eške nišče nejma prakse. Dapa po mojem tau nede uspešno. Samo lūdi eden prauto drugoga postavijo."

Že si štiri lejsta v penziji, iz Monoštra si šla na počivanje, lejpi dom maš, vidi se, ka dobro živeš s svojim možaum. Nakak bi tak mislo, ka takšoga človeka, steri je v penziji, več nika ne briga. Kak si ti s tejn?

"Glé, človek ne more tak živeti, ka ne vidi, ne čūje. Ka je pa s porabskimi Slovenci, brigajo me ali nej, na tau samo telko povejm, ka se krv nigdar ne oberne na vodau. Zatok ma pa vse briga, ka se godi. Namé je gnes nej sram poslušati slovenski radio. Škoda, ka iz madžarskoga

NAŠE PESMI (88)

MICKA BO DOMA OSTALA

/:Micka bo doma ostala:/ 3x
/:stare piskre ribala:/ 2x

/:Niške drūg ne pojde z menov:/ 3x
/:Sam' te drobne ptičice:/ 2x

/:Ona do meni pout kazale:/ 3x
/:s perjom senco delale:/ 2x

/:Delaj, delaj lubca pošlič:/ 3x
/:z rousmarin zelenoga:/ 2x

/:Jaz bom tebi naredila:/ 3x
/:z roužicami okinčala:/ 2x

/:Žuti svilom dolpovila:/ 3x
/:skuzami pofrišala:/ 2x

/:Za klobučec bom zešila:/ 3x

/:z eni zlati končekom:/ 2x

/:Kaj te dekile nedo vzele:/ 3x
/:kama koli (j)odo boš:/ 2x

/:Če po Nemškom, al po Kranjskom:/ 3x
/:gor na ljube Štajersko:/ 2x

/:Tam te dekile spitivale:/ 3x
/:al' maš ženko zaročeno:/ 2x

/:Nemam ženke zaročene:/ 3x
/:jaz mam lubco zalubleno:/ 2x

(Gorenji Sinik)
-mkm-

da (divat) ovek misliti pa ovek činiti. Ne vejm, če de tau dobro za nas.

Z Ilono Dolgoš sva si od toga prpovedala. Pa od toga tū, ka normalnoma človeka znamenūje njegva domovina, njegve korenjé, če je daleč od nji. Nej gvūšno, ka bi vi, dragi bralci, po imeni znali, sto je Ilona Dolgoš. Če vam pa razložim, ka je ona v Sakalovci, v Varaši dugo lejt na izvršnom svejti kak sekretarka delala, de vas dosta, steri te se spominjali na njau. Od svojoga življenja lepau guči:

"Moja mati je z Gorenjoga Senika bila. Dva brata sta se eške tam narodila. Ge sam se že tūj na Rábagyarmati narodila, te so se že moji starišje es preselili. Moj oča je odtec bio. Gda sam maturirala, včasim po tistem sam prišla v veliko funkcijo v Sakalauvca

eden drugoma, če se srečamo. Po mojom slovenski človek ma žilo za druge jezike tū. Moja mati je lepau gučala nemški. V Nemčijo na marofe je ojdla kak prevajalka (tolmács)."

Kak pa ti zdaj gledaš na Porabje? Odiš kaj tūj? Vidi se kakša sprememba?

"Večkrat odim po tej vasnicaj. Morem povedati, ka me sploj veseli, da je tūj nej staniło življenje. Vidim lejpe nauve hiše, čisto okolje, vidim da lūdjé delajo zemlo. Etak se pa leko vūpamo, ka do Porabci živeli tadala. Tam na tistoj zemli morejo ostati, tam je njina domovina. Če ostanejo vkūper, te ostane slovenščina pa Slovenci tū."

Sploj se mi vidi, da ti etak premišlavaš. Ka je po tvojem eške potrejbno?

"Ge tak mislim, da je trnok potrejbno, da bi šole dobro

radiona več ne čūjemo program Franceka Mukiča. Ge sam ga tistoga reda vsakmau poslušala. Rada sam bila, če sam čūla spoznane menje, če sam čūla gučati lūdi, stere sam poznala. Tau bi mogli nazaj sprajti. Nam, steri smo daleč od naši vasnicaj, je dau slovenski program na radioni Győr dosti veseldja."

Ka misliš? Leko mi, kak Slovenje, ostanemo?

"Že sam ti prajla, ge sam dosta ojdla po tau pokrajini, po tej vasnicaj, sploj pa tistoga reda, gda sam v Monoštri delala, pa mi je tau dužnost tū bila. Kak te, tak gnes tak vidim, ka de slovenstvo, slovenska kultura tadala živela. Sam sebé poznam, pa znam, ka se mi tak naleki ne damo. Na tejn trbej delati, aj naša mladina leko ostane v vasnicaj, aj si doma leko krū prislūži, te nas nišče nede mogo tam vōskopati. Veseli me, ka nistarni, steri so že zopojdli prejk slūžbe cejli svejtna primer z Verica Antal Talaber - zdaj tūj v Porabje

najdejo počinek na starejše dni. Ka je tau, če nej lūbezen do naši korenjaj?"

Dobro je bilau s teov se zgučavati, prpovejdati. Našo porabsko usodo pa po mojem sploj dobro vidiš! Mislim da ti pritom pomaga lūbezen, stero čūtiš do svoje narodnosti. Istina?

"Tak je. Tau je pa tū istina, če je človek daleč od svoji korenjaj, vse bole se za nji trga, vse bola je za nji."

Ka bi ti oznanila porabskim lūdami?

"Moja velka želja je, da naj niti eden Slovenec ne pozabi svojoga maternoga jezika. Obranijo naj svoj jezik, vse tisto, ka je slovensko, pa naj baudejo ponosni na tau. Leko so ponosni zatok, ka so s tejn več vrejdní. Tau njim niške ne more vkraj vzeti."

Priliko pa si vzeman pa vsakšoga Sakalovčara posebno pozdravim, pa je prosim, naj ostanejo tak dobri, prijazni, kak sam je ge tistoga reda spoznala.

I. Barber

NORI MESCI

DECEMBER

December jelko prinese na rami
in da jo, jasno, pridni mami.

Mama jo okraši, da se vsa blešči

Za roke se držita in se veselita

Božiček in Dedek Mraz,

saj zdaj je novoletni čas.

Tudi mišek Jaka je vesel,

za darilo dobil je oreh debel.

(Jaša Zlobec)

Prav gotovo so se že tudi z vami poigrali starejši in vas vprašali, kaj boste, ko boste veliki. Podobno nalogo so dobili učenci 8. razreda na Gornjem Seniku.

KAJ BOM

Hodim v 8. razred, zato se moram letos odločiti, kaj bom postala.

Želim iti v Ekonomsko srednjo šolo. Ta šola je v Sombotelu, zato ne bom mogla vsak dan prihajati domov, samo ob koncu tedna. Stanovala bom v dijaškem domu, ki ni daleč od šole. Hitro bom prišla do šole. V tej srednji šoli si lahko izberemo različne smeri. Meni je najbolj všeč računovodska gospodarska smer. Sprejemnega izpita ni treba delati, bodo pa pogledali uspeh petih učnih predmetov, in sicer zgodovine, matematike, madžarske književnosti, madžarske slovnice in tujega jezika.

Upam, da se mi bo posrečilo in se bom lahko učila na tej šoli. Mislim, da mi to najbolj ustreza, ker me zanima takšno delo.

Pridno se moram učiti, mislim pa, da potrebujem tudi malo sreče, da bi se mi izpolnile sanje. Saj ni vseeno, kakšno delo bom imela, ali mi bo všeč ali pa bom z odporom hodila v službo.

Rada bi bila, če bi že imela v rokah papir, da so me sprejeli na to šolo.

Renata Čizmaš

Teško in veliko nalogo imamo pred sabo. Samo 13 let smo stari in si moramo izbrati poklic, šolo, svojo bodočnost. To skrbi tudi starše. Kaj bi bilo najboljšo? Ali bo v našem poklicu dovolj dela, ko bomo končali. Jaz bi rad postal avtomehaničnik, drugega si sploh ne znam predstavljati.

Zelo rad se vozim in zanima me, kaj in kako dela motor v avtomobilu. Šola traja tri leta in sami si moramo poskrbeti za učno mesto, kamor bomo hodili na prakso.

Kristijan Mižer

Ker hodim v osmi razred, moram premišljevati, kam bom naprej. Hočem se učiti računalništvo. Zakaj? Ker me zelo zanima ta svet. Zdi se mi čudovito! Računalnik zna narediti skoraj vse. Tudi igraš se lahko z njim!

Upam, da se mi bo to posrečilo. Vem, če hočem priti v to šolo, se moram dobro učiti!

Žolt Bajzek

V našem razredu že vsak ve, kaj hoče postati. Jaz želim postati prodajalka.

Tudi moja sestra se je odločila za ta poklic. Njej je zelo všeč, ker lahko govori z ljudmi. Če starejši ljudje pridejo, jim lahko pomaga. Če vprašajo, jim pove, koliko kaj stane. Zdaj je že zelo težko biti prodajalec, kajti cene se pogosto spreminjajo.

Prodajalka želim postati zato, ker rada računam in rada imam ljudi. Učila se bom v Monoštru. Govorijo, da je ta šola zelo dobra. Šli smo si jo ogledat. Meni je všeč šola. Iz našega razreda želimo tri postati prodajalke.

Upam, da me sprejmejo na to šolo.

Monika Ropoš

Hodim v osmi razred, zato moram premišljevati, kje bom nadaljeval solanje. Želim postati pek. Vem, da se moram mnogo učiti, če hočem postati pek. Ta poklic mi je všeč, zato se ga hočem naučiti. Pek mora imeti močne roke. Pridno in hitro mora delati.

Mislim, da sem se pravilno odločil.

Laslo Kainc

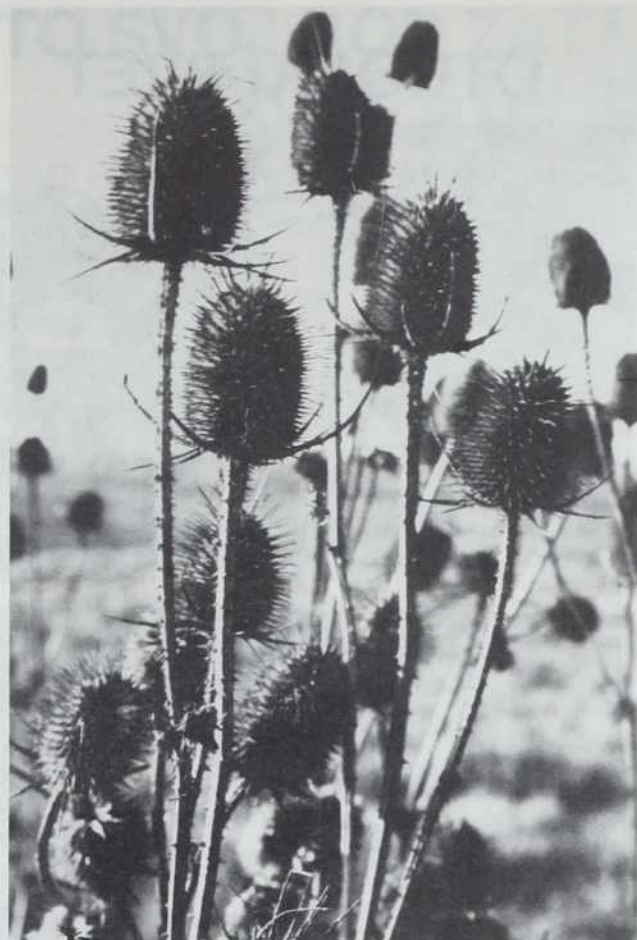
OTROŠKI SVET

MLINARJEVA PRAVLJICA V KAMNICI

V soboto smo šli lutkarji nastopat v Kamnico pri Mariboru. Ob dvanajstih smo šli z Gornjega Senika. Več kot dve uri smo bili na poti, ker gradijo cesto do Maribora. Ob pol dveh smo bili pred kulturnim domom v Kamnici. Dobili smo kokakolo in sendviče. Ob četrta šest se je začela predstava. Dosti ljudi nas je prišlo pogledat. Mali otroci so komaj čakali, da nas lahko vidijo. Vsi so nestrpnost čakali, kaj se bo dogajalo na odru. Po predstavi smo stvari zložili v avtomobil in se napotili domov. Med potjo smo se pogovarjali o tem, kako smo igrali v Kamnici.

Andreja Nemet
članica lutkovne skupine

SPOŠTOVANI!

Študentje Oddelka za splošno jezikoslovje na filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani smo bili v oktobru na študijskem izletu v Porabju, kjer smo imeli možnost поблиže spoznati položaj slovenskega jezika na Madžarskem.

Obiskali smo narodnostni šoli na Gornjem Seniku in v Števanovcih. Učitelji in vodstvo šol so nas prijazno sprejeli. Oglledali smo si pouk slovenščine in izvedli malo jezikovno raziskavo med učenci četrtega razreda. Na Gornjem Seniku smo obiskali tudi vrtec, kjer so nam otroci v nekaj pesmicah pokazali svoje znanje slovenskega jezika.

Vodstvo Zveze Slovencev na Madžarskem nam je predstavilo svojo dejavnost. Z zanimanjem smo poslušali, kako si v šoli, sredstvih množičnega obveščanja in na drugih področjih življenja prizadevajo, da bi se slovenski jezik v Porabju ohranil, in s kakšnimi težavami se srečujejo. V okolju, kjer živimo, malo razmišljamo o izbiri jezika sporazumevanja. Uporaba slovenščine je za večino med nami samo po sebi razumljivo dejstvo. Zato nas je presenetila vaša občutljivost za usodo slovenskega jezika in prizadevnost za njegovo ohranjanje. Med študijem smo sicer izvedeli kar nekaj o položaju slovenskega jezika v Porabju, o možnostih za rabo slovenščine v javnem in zasebnem življenju ter statusnih razmerjih med slovenskim, madžarskim in nemškim jezikom na tem območju. Vendar smo šele na obisku dojeli, kako težko je vztrajati pri rabi slovenščine v vsakdanjem življenju.

Mnogi smo bili v teh lepih krajih prvič. Posebej so nas razveselila srečanja z domačini in z zanimanjem smo prisluhnili njihovemu pripovedovanju v porabskem narečju. Domov smo se vrnili s prijetnimi vtisi, ki bodo vsaj nekatere od nas gotovo še kdaj pripeljali med vas. Vsekakor pa vam bomo posredovali rezultate naše male raziskave.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali pri izpeljavi študijskega izleta, zlasti sodelavcem Zveze Slovencev na Madžarskem in časopisa Porabje, svetovalki za slovenski jezik ter vodstvu ekskurzije.

Študentje 2., 3. in 4. letnika Oddelka za splošno jezikoslovje na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani

DRŽINA DE VKUPER

Etognauk je naš škrklavi Geza v Sombotel ušo k svojmu padaša. Že je par dnevov prteklo pa padaš tak vidi, ka njegvi dragi gost ranč ne misli na tau, ka bi domau išo. Eden den si je pa mislo, ka ma nikak na znanje da, če rejsan nej rejč do rejči, aj se spuca gnauk domau. Etak pravi: Dragi moj padaš, Geza. Napamet mi je prišlo, ka tvoja žena pa mlajši so zdaj že gvüšno nepotrplivi, fališ njim."

Geza pa: "Dragi moj padaš. Furt sam vedo, ka si pravi padaš. Sploj lepau je od tebe, ka na nji misliš pa je spominjaš. V tauj minui vzemem papir pa mo njim piso, aj pridejo oni tü."

PRI DOKTORI

Naš Kalman lagvo vidi, pa dé k padari. Gda ga padar vižgaliva pa ma gleda oči, gnauk samo etak pravi: "Gospaud, vi sta gnes méko djajce djeli za zajtrik."

Kalman pa etak: "Pa se tau že vidi v moji očaj?"

"Nej, nej," pravi doktor. "Ne

NIKA ZA SMEJ

vidi se vam v očaj, samo na srajci."

VČASIN SE JE STREJZNO

Naš Vince je rojstni den držo, velko kompanijo je vküp spauzvo. V Varaša v Tromejniki pijejo, djejo, popejvajo kak vrag. Gda je paunauči, so že strašno pijani. Naš Vince pa zdaj etak pavi kölnari: "Rudi! Nika mi daj, rad bi se vöstrejzno. Vejš, z autonom sam prišo pa etak ne morem domau!"

Rudi pa zdaj etak pavi: "V tauj minuti ti prnesem račun. Gvüšan sam, ka se od tistoga tak nagnauk strejzniš."

NA TJEDEN SAMO GNAUK

Naša Vilma je eden den trno čemerasta. Že dugo mejsacov se njeni dragi mauž samo tüj pa tam pokaže doma. Kak se etak čemerer, not staupi njeni dragi Vendel. Ona pa zdaj ne vej, če de se radüvala ali čemerila. Samo ma etak pravi: "Gde pri vrugi odiš pa se motausaš? Vsakši keden te samo gnauk vidim."

Vendel pa etak: "Pa ge tebe

ranč tak. Vidiš, ge se don ne taužim."

REP

Naš mali Bela se špila z mačkom. Domanji gnauk samo čujejo, ka maček strašno krnjauvča. Oča etak pravi svojmi dragomi sinej, Belani: "Bela! Ne vlači tomi mački rep, kakšo delo je pa tau, ka tak krnjauvčate, ka človek ne more na meri ostati!"

Mali Bela pa zdaj etak: "Ge ga ne vlačim, ge ga samo držim, on ga vlačé..."

I. Barber

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p. p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4,
69000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993 se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3 zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).